

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societâti pentru fondu de teatru nationalu.“

Pest'a domineca 8/20 nov.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dau tablouri pompóse. La fia-care numeru se alatura o cöla de romanu.	Pretiulu pentru Austri'a pe jul.—dec. 5 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 45.	Cancelari'a redactiunii Strat'a Dunarei Nr. 3, unde snt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI. 1870
---------------------------------	---	--	----------------	---	---	----------------------

Cosmopolitismulu si natiionalismulu in literatura.

— Dialogu intre doi amici. —

— Cari sunt cartile, a caroru cetire e a se preferi? intréba A. pe amiculu seu.

— Acést'a atérna de la aplicarea naturala a fia-caruia si de la feliurimea gusturiloru. Unor'a li place poesí'a, altor'a istori'a, filosofi'a, romanele séu altfelu de carti.

— Dar nu ast'a voiam sê intrebu. Candu ai cetitu o carte, ori in ce ramu alu literaturéi, care e semnulu caracteristicu, dupa care judeci de e buna séu rea? Sciu eu, cá unora li place stilulu frumosu, altii cérca inainte de tóte idei sanetóse si ratiunamente juste, far' a luá multa séma de limb'a in care sunt scrise. Aceste sunt bune, si sunt de doritu in ori-ce scriere. Dar eu cugetu, cá este unu criteriu esentialu, care inaltia pretiulu unei scrieri, si dupa care se cunosce superioritatea sa.

— Si care e parerea ta in vederea acestui criteriu?

— Sum siguru, cá aceea-si e si parerea ta. Dupa mine sigilulu neperitoriu alu unei carti bune este *umanitate*. O carte nu póte fi binefacatória si salutaria, déca autoriulu ei nu se va fi adaptu la isvorulu viu alu evangeliului

umanu, déca nu va avé cugetarea si cultulu umanitáti in anim'a sa, si déca in órele candu a scrisu nu se va fi incaldítu la lumin'a dulce a acestui santu idealu. De ai stersu o lacrima candu ai lasatu o carte din mana, déca cetirea ei ti-a causatu o palpitare de anima, si ti-a deceptatu unu simtiementu generosu, de iubire, de compatimire, de simpatia, séu de junétia si de curagiu, déca-ti simti pieptulu mai usiuratu si mintea mai senina, déca te simti mai liberu in urm'a unei lecture, atunci acea carte e buna. Pentru cá o carte buna, ca ori ce fructu alu muncei omenesci, ca ori ce creatiune, dar mai alesu creatiunile literarie si artistice, sunt o eliberare, atátu pentru autoriu loru, cátu si pentru acei ce le gusta.

— E bine, intielegu, dar pentru stilu nu trebue a tiené nici o séma?

— Din contra, eu cugetu, cá e o strinsa legatura intre form'a séu stilulu si intre materi'a séu fondulu unei scrieri. Precum frumuseti'a nu e decátu stralucirea adeverului, asemena o limba eleganta, armoniósá, simpla si naturala este vestmentulu celu mai demnu alu unei bune cugetári. Cugetárilu cele mai bune, n'au aceea-si taría, pierdu din valórea loru, candu sunt imbracate intr'o limba urita. Sti-

lulu frumosu este lumin'a ideiloru. „Cele mai bune carti sunt cele frumóse“, dîce ilustrulu Americanu Channing. Totu astfeliu judeca Alfred de Musset, in urmatóriele viersuri, rapitu de suflulu poeticu la innaltîmea idealului, a carui radecina e pururea adeverulu:

La beauté, sur la terre, est la chose suprême,
C'est pour nous la montrer qu'est faite la clarté.
Rien n'est beau que le vrai, dit un vers respecté;
Et moi, je lui reponds sans crainte d'un blasphème:
Rien n'est vrai que le beau, rien n'est vrai sans
beauté. *)

— In literatur'a nóstra romana, ce carti preferi, in vederea stilului?

— Cartile cari sunt scrise romanesce; intielegu in limb'a poporului, care e multu mai naturala, mai simpla si mai frumósa decâtu limb'a intrebuintiata de unii diuaristi si de unii autori. Nici o limba poporala n'a avutu atât'a unitate, atât'a dulcétia si armonía, si atât'a bogatía de forme si de cuvinte, in starea sa de cultura. Romanii mai potu dîce c'au avutu o limba, inainte de a avé o literatura, ce nu s'a intemplatu la altu poporu. Si câta gratia si frumusetia au aflatu intr'ins'a candu au sciut'o serie. Simtîmu in noi o reinnoire morala cetindu o balada istorica de ale lui Bolintineanu, séu o poesía din poesiele poporale ale lui Alesandri, séu o pagina din Sîncal, Neculcea séu Mironu Costinu. Literatur'a si adeverat'a nóstra civilisatiune se va desvelí numai din anim'a poporului. Si in anim'a lui generósa, simpatica si plina de curagiu se afla si neatêrnarea, si reunirea, si marirea nóstra natiunala.

— Dar poporul necultivat e ca vênenele de auru din Carpati, a caroru stralucire e acoperita sub tierina si necunoscuta, séu ca unu blocu de marmure, din care artistulu ar poté face capu d'opere, dar a carui frumusetia stâ ascunsa sub moleculele inerte ale materiei. Educatiunea, dupa frumós'a asemenare a unui oratoru francesu, este ca statu'a lui Pigmalion, inaintea careia autorulu ei cadíu in genunchi plinu de adoratiune.

— Si scii unde se afla artistulu care ni póte dá acésta mare arte, temeli'a tuturor ar-

*) Frumseti'a pe pamentu e suprem'a corintia, lumin'a e facuta s'o vedemu. Nimica nu e frumosu, decâtu adeverulu, dîce unu versu respectatu; si eu i respundu, far' a me teme de bla-temu: nimica nu e adeveratu, decâtu frumosulu, nimica nu e adeveratu, decâtu frumuseti'a.

tiloru? Elu este in fia-care casa, in fia-care familia; pentru câ antáiulu educatoriulu este femeia, este mam'a. Ér la o etate inaintata e totu insulu care vré a se cultivá....

— Intielegu, si midilócele pentru acést'a sunt scól'a si literatur'a; dâ-mi voia sê revenimulu la literatura. Vorbirea nóstra mi-desceptá o intrebare; literatur'a si artile trebue sê fia cosmopolite séu natiunale? Ai dîsu câ criteriulu esentialu este *omenirea*, insusîre prin care ele apartienu némului omenescu intregu si domnedieiescului seu idealu. Si ai dîsu apoi câ isvorulu literaturii, poesiei si tuturor artiloru este in anim'a poporului; va sê dîca ele trebue sê pórté chipulu originalu alu natiunii de care tienu.

— Fórte bine; asié e.

— Dar éta ai in contradicere dóue principie opuse, principiulu cosmopolitismului si alu natiunalitátii.

— Nici decum; ai respunsu insu-ti intrebarei ce ai pusu. Singur'a diferentia intre noi este, câ ceea ce numesci tu *contradicere*, eu numescu *armonia*. Numai nu trebue a luá vorb'a cosmopolitismu in intielesu superficialu, pentru câ atunci nu insémna decâtu nepasarea, care e slabirea si stingerea tuturor simtieminteloru umane; prin urmare e tocmai contrariulu adeveratului *cosmopolitismu*, care e identicu cu *omenirea*. Ér natiunalitatea e originea si temeli'a, santa si neviolabila, pentru câ natiunalitatea cuprinde in sine dreptulu naturalu alu fia-carui individu colectivulu, numitu natiune, de a se desvoltá *liberu*, conformu legiloru eterne a le naturei, care a datu fia-caruia organismulu seu propriu. Cine se opune acestoru legi, face unu sacrilegiu, pentru câ impedece man'a naturei in lucrarea sa, si ea atunci nu mai póte produce decâtu sclavi séu monstri. Asié o literatura, care nu e natiunala, n'are originalitate, si n'are viétia, este sterila, superficiala si efemera ca ori ce imitatiune. Ba e chiar cu nepotintia o literatura, care sê nu fia de feliu natiunala, ori câtu de cosmopoliti aru fi autorii ei.

— Éta o cestiune, ce mi-ar placé a o vedé tratata pe largu. Dar sê nu ne departâmu de la obiectulu nostru. Incâtu pentru literatura ti-concedu, ea este icón'a societátii, si ca atare trebue sê pórté chipulu originalu alu natiunii ce a produs'o. Dar....

— Si cu câtu o natiune are mai multa viétia, cu câtu geniulu ei este mai viguros, cu atâtu imaginea sa este mai adancu intiparita

si mai luminósa in productiunile sale; si cu atâtu literatur'a sa va fi mai natiunala, si totu odata mai umana. Pentru câ unu poporu, ca si unu omu, nu e decâtu o imagine mai mica a omenimei, dar care are sistemulu organicu si nuantiele sale proprie, distinse de ale altoru natiuni, precum nu vei aflá doi individi in tóta omenimea cari sê aiba o asemenare deplina, nici dóue frundie in natura cari sê fia identice; si precum intr'unu stratu de flori séu intr'o melodía, fia care flóre, fia care colóre, fia-care sunetu are nuantiele sale. *Varietatea in unitate* este legea armoniei si frumusetiei, ea e legea universalá a naturei si esistentiei. Luati o flóre dintr'unu buchetu, séu rumpeti o córda de la o lira; nu veti mai avé nici aceea-si frumusetia, nici sublim'a armonia de mai inainte. Lir'a este sufletulu omenimei; córdele ei sunt natiunile.

— E bine; am dîsu câ ti concedu pentru literatura; dar cu artile, mai alesu cu sculputur'a si pictur'a, chiar si cu music'a si poesí'a nu e totu astfelu. Intre dinsele nu incapa nici o distinctiune natiunala. Ele tienu de o sfera mai inalta. Obiectulu loru este idealulu curatu, care e acela-si pentru tóte natiunile, prin urmare caracterulu loru e universalu.

— Asié e; obiectulu artei in generalu, precum si alu artei de a scrie in particulariu, este idealulu, séu *Cuventulu divinuu*, este acésta imagine a domnedieirei, plina de o putere misteriósa, care planéza a supra universului, si a carei mana providentiala omulu o recunósce in operele sale; si care si-are altariulu seu mai alesu in sufletulu artistului. Dar cuventulu trebuie sê se intrupeze. Ca poetulu si artistulu sê póta spune, séu sê póta aretá idealulu ce a vedíutu si a admiratu in contemplatiunile sale, trebuie a-i dá o forma, care de ordinariu este inferióra visiunii si simtiementului seu. Acésta forma este, in care diferescu operele fia-carui artistu de ale altor'a, precum in o sfera mai larga diferescu productiunile artistice ale unei natiuni de a le celorlalte. Fia-care intiparesce creatiuniloru sale geniulu seu propriu, mai multu séu mai pucínu pronuniatu, dupa cum personalitatea sa va fi mai multu séu mai pucínu energica. Se potu aflá dóue statue, dóue tablouri séu dóue simfonie egale in vederea obiectului, a frumusetiei ideale si a valórea loru artistice, si cu tóte acestea sê fia diferite, avendu fia-care caracterulu propriu natiunii séu artistului ce a produs'o. Intielegu talentulu artisticu lucrandu in tóta libertatea sa, ér nu tîenutu a urmá nesce regule servile, cari lu-si-

lescu a copiá séu a imitá mai multu decâtu a produce.

— A, te intielegu; esti din scól'a romantica. Se vede c'ai cetitu pe Victoru Hugo.

(Finea va urmá.)

M. Strajanu.

Candu sórele...

Candu sórele resare in gratii si 'n lumíne,
Amorulu se descépta plangédu in sinulu meu;
La dulce desmerdare, la siópte dragi si line,
La blanda consolare nu uita chipulu teu.

Si 'n séra candu apune cu-o lanceda palóre,
Se culca si nu dórme pe unu sinu tremuratoriú;
A noptii taine line si-a ventului suflare,
Mi-aducu p'aripi de auru unu chipu incantatoriú.

O flauta canta-a gele, o doina cu dorere...
Si tóte ca pe-unu angeru te-aducu la dorulu meu;
Placerea-mi schimba 'n lacrani, si plansulu in placere

O farmecu cu putere, distinsu de Domnedieu!

Viéti'a mi-e o gele, si gelea fericire,
Unu chaosu cugetarea, unu morbú e dorulu meu;
Unu versu de mangaiare nu 'mparte-a mea gandire,
Ma mórtea nu mi-ar sterge din sufletu chipulu teu.

Dar nu plangu, eu o dulce, de-a mea nefericire,
Câ-ci sórtea me desparte de-alu teu amoru plandú,

Sê fia! o clipa dulce de-o draga suvenire
Ajunge cu-o viétia de lacremi pe pamentu.

V. R. Buticescu.

Ce este sub pamentu?

— Novela de Mauritiu Jókai. —

(Urmare.)

Odata apoi, peste câte-va luni, nevést'a aflá, câ junele, care i este consorte, s'a inso-ratu si a luatú de socía pe o veduva avuta. Acésta scire fu'drépta. In femeii'a ofensata se escá simtiementulu indignatiunii, si merse dupa incelatoriulu, carele oferí man'a sa unei alte femeii, inainte de a-i morí socí'a prima.

Ér acolo risera ea.

Tóta cununi'a fu numai o insielatiune; preotulu, carele i cununa, erá unu amicu mas-catu alu amagitoriului; martorii asemene; si tóta blastematí'a fu deja atâtu de bine intoc-

mita, încâtu nu s'a mai potutu gasí nici unulu dintre ei, nici nu s'a mai potutu adeverí nimica, — cine scíe unde s'a mai prepaditu si cartea acea, in care ei in diu'a cununfei loru si scrisera numele? se póte, câ aceea fu numai vr'unu registru vechiu alu cutarui negutiatorasiu, o carte de care poti cumperá la licitatiuni cu pundulu.

Nefericit'a femeia tradata se ascunse dinaintea lumii, cu fati'a ardiendu de rusíne si cu anim'a franta de dorere, ceea ce devení si mai grava, câ-ci caus'a fu adusa in publicitate; diuaristii aflara de ea, se póte apoi imaginá, câ tóta istori'a cu câte modificatiuni, stramutári, si adausuri s'a stracoratu in publicitate. Mai nainte de tóte o bucinara intre noutátile dîlei, — apoi s'a apucatu unu poetandru si a scrisu despre ea unu romanu reu, dupa aceea unu poetu mare a facutu din ea unu romanu si mai reu, in fine sujetulu ajunse in teatrele de vaudeville, unde apoi lu-si omorira cu — succesu.

Betranulu Delmaure fu silitu a recurge la guvernul, ca din caus'a scandalului, sê-i fía permisul a schimbá numele familiei sale.

In astu-felu de impregiurári fu nascuta Oliv'a...

De o mama, despre care s'a scrisu romanuri si piese populare, fara ca ea sê le fía meritatu prin pecatele sale.

Nu sum medicu, dar totu-si trebuie sê credu, câ tóte amaraciunile, cari torturara anim'a mamei, avura influintia si a supra copilei sale inca inainte de a se nasce, si câ Oliv'a s'a nascutu cu o parte alu acelu caracteru, care i s'a desvoltatu mai apoi.

Mai tardîu, candu ea incepù a cugetá si a medítá, potù sê védia, câ mama-sa totu-de-una e fórte trista; câ déca se si uita la ea, — prin bucur'á iubirii mamesci totu-de-una strabate dorerea femeii nefericite.

La intristare si rusíne se mai adause inca saraci'a.

O parte a rudeloru ei o parasí, o uitá; cealalta parte nu o uitá, ci o persecutá; ah, câ-ci trebuia sê se constate inaintea lumii, câ famili'a cu reputatiune curata scíe sê pedepsésca cu rigóre pe aceea, care i-a petatu numele.

Oliv'a deja in etate de diece ani cautá fire albe in perulu mamei sale. Peste vr'o doi ani apoi nu trebuia sê-i caute, câ-ci frumosulu capu incaruntí de totu.

Câte tentatiuni li-a impusu ceriulu, de câte ori ele au fostu gata a-si terminá viéti'a! Oli-

v'a, o copila de doi-spre-diece ani, scíea sê mediteze cu amaraciune rece despre aceea, ca intr'o nópte sê duca nesce carbuni in odai'a loru, sê le aprindia, apoi sê se culce langa olalta, ca sê nu se mai descepte nici odata. Ea cunoscea tóte necesurile mamei sale; câ-ci serman'a muiere n'avea cui sê se planga afara de ea.

In vítoriu ele n'aveau nici unu prospectu; betranulu Delmaure a facutu unu testamentu, prin care a lasatu tóta averea sa fiului seu. Elu a ingritu in acelu testamentu de tóte rudele sale, de toti membrii familiei, ér de fiic'a sa n'a facutu nici amintire.

Intr'o dî betranulu Delmaure a datu unu festinu splendidu in onórea aniversarei a 24-a alu fiului seu; rudele si notabilitátile din giuru erau tóte invitate. — Repertoriulu indicá pe séra unu grandiosu focu artificiosu. Baronulu ascunse chiar in propri'a sa camera de dormitu sórele si celelalte masínerie, cu cari voiá sê suprin dia pe óspeti si pe uniculu si iubitulul seu fíu risipitoriu. Catra finea banchetului, candu betranulu amblá chiar intre ele, planisandu câ óre care sê urmeze mai antáiu? — óspetii chiar si-ciocniau pocalele dupa cutare toastu prostu, deodata resuná o detunatura, care aredicá pe toti cu scaune si mese cu totu, si prin ferestele palatului strabatù o flacara momentana. Pravulu de pusca, procuratu pentru acésta ocaziune in cantitate mare, se aprinse din nebagare de sama, si sfarmá de odata paretii despartítori a optu salóné. Suprinderea intru adeveru fu mare, sorii si rótele de focu alergara intre óspeti, aruncandu schintei de focu; de pe fereste cadeau nesce stele verdi si rosíe, si prin acoperisiulu desfundatu siureau sierpi de focu. Ce e dreptu, foculu artificiosu fu arangiatu cam reu, dar reesí de minune perfectu; in câte-va minute palatulu intregu se 'nceinse in flacare; cei ce nu-si perdura inca mintile, alergara catra trepte, dar acele cadiura la prim'a detunatura, deci nu mai remase altu modu de scapare, decâtu a sarí din ambitu in curte. Fiulu risipitoriu cercá si elu modulu acest'a, dar dieu dinsulu o patí cam reu, si-a frantu grumadii. Ce pecatu, câ nu i s'a intemplatu acést'a la cutare cursu de cai!

Insu-si betranulu Delmaure a arsu in castelu, si cu dinsulu a arsu si testamentulu.

Atunce apoi baronulu nu mai avù altu moscenitoriu, decâtu fiic'a respinsa. Si legea a recunoscutu pe dins'a de moscenitória universala a toturoru bunuriloru repausatului. — Ceea ce eri inca erá cersítóre, si alegea intre

felurimile mortii, spre a evita pe cea mai uriciósa, mórtea de fóme, asta-di fu salutata ca una ce dispune cu unu venitu de dóue-sute de mii de livre. — Inse fu ast'a óre o recompensa pentru perulu ei incaruntítu?

Dar apoi ce facura rudele? — ce dîse lumea?

Se 'ntielege, câ toti se 'mpacara. Insultatorii devenira admiratori. Ei nu mai poteau lingusî Camilei, dar i prémariau fét'a, pe in-

Ea strinse man'a ficei sale, i dîse: „Nu iubi pe nime!“ — si incetâ a traí.

Oliv'a si-inmormentâ mam'a, — inse nu in superb'a cripta familia ria; cum ar fi potutu sê insulte prin ast'a acolo pe ambitiosii baroni Delmaure-eni? — ci in o frumósa padurice cu flori, care e plina-plinutia de rose si iasminuri; si i puse la mormentu o pétra négra, pe care a lasatu a se face numai acésta inscriptiune: „Mam'a mea!“

Henricu si-indreptâ calulu spre Bothwell si i tinî o lovitura cumplita . . . (Cavalerii noptii pag. 296.)

cantatóri'a Oliva. Éra Oliv'a i ureá si mai multu acuma, candu i se lingusieau, decâtu atunce candu ei le persecutau.

Dar femeia credula mai avù inca sê suferi o ultima pedépsa, pentru câ a sciutu sê iubésca odata. Acésta ni e toturora ultim'a pedépsa, mórtea. — Oliv'a erá la patulu ei, candu ea si-respirá sufletulu. — Se vedea pe fati'a sermanei femei, câ de patru-spre-diece ani s'a rogatu lui Domnedieu pentru mórte.

Câ ci dóra ea n'a potutu sê graveze acolo spre batu-jocur'a lumei intregi, cu litere de auru, câ: „Aice repausa domnisiór'a Camila Delmaure, pe care o plange fiic'a sa.“

Prejudetiulu petâ chiar si pétr'a mormentala. Nici mortiloru nu li se dá — gratia.

Suferintiele aniloru copilariei, esperintiele grele ale etâtií fragede, lasara o urma nestérta in anim'a Olivei; ea invetiâ mai tim-

purfu a urí, decâtu a iubí, — si viéti'a nici mai tardfu n'a invetiatu-o acést'a.

Apoi amorulu e unu diamantu fórte raru, pentru dins'a acél'a devení si mai raru. Ea observà in toti, cari se apropiara de ea, aceea confidintia vatematória, la care ei se simtiau indreptatíti prin aceea, câ copil'a ast'a nu are nume. Tatalu ei erá unu omu de nimica, éra mama-sa o nefericita; acést'a arunca a supra fetei o umbra suspitiósa. Ori cum ea sê traiésca, ori cum sê simtiésca, toti ómenii scíu, câ tatalu seu a fostu unu omu de nimica, éra mama-sa o nefericita.

Aceste o amarira peste mesura. Ea vedea, câ e iubita, dar nimene nici prin unu cuventu nu voiá a face sê intieléga, câ totu-odata e si stimata; toti se simtiescu in dreptu a o considerá de sburdatica, si nu afectéza inaintea ei nesce fantasfe poetice, de cari la alte fete tinere celu pucinu se mintiescu. Câte-odata apoi s'a gasitu si unu atare omu, carele voiá a-i aparé generosu, déca — prepadindu-si tóta averea sa — se aretá aplicabilu a oferí femeii avute, dar fara nume, unu nume legalu si binecunoscutu, si unu titlu.

Póte sê fia óre vr'unu evenimentu mai tristu in lume, decâtu o juna femeia, pe care sórtea a inzestratu-o a cunósce ómenii?

Oliv'a sciú sê jóce acestu rol tristu cu unu aeru fórte veselu. Déca ea cu amarele sale esperintie din viétia s'ar fi retrasu in claustru, lumea ar fi risu de ea, si in urma ar fi uitatu-o; dar ea deschise locuinti'a sa de eremitagiu in midiloculu lunei sgomotóse, si adunà acolo in giurulu ei pe nebunii lunei, si ridea de ei.

Ea ascultá declaratiunile furióse ale adoratoriloru ei, cetiá epistolele loru de amoru, portá buchetele loru, i lasá a dantiá in seratele sale, a se imbetá de vinulu si a nebuní de surisulu ei, a-i declará amoru, a ajunge prin predare fara minte la sapa de lemnu; dar dieu tóte erau in vanu, dorulu, scrierea epistoleloru, complimentele, nebunirea si prepadirea de bani, n'au folositu nimenui nimica. Femei'a i considerá numai dreptu nesce jocaríe.

Si toti ómenii scieau acést'a. Dupa logic'a mintii din ast'a ar urmá aceea, ca fanaticii amagiti si derisi sê o cam parasésca; dar viéti'a jóca altu-felu; chiar asta a adusu-o in moda. Ómenii grabiau cu atátu mai multu pe loculu de pierdare plinu de placeri, cu câtu vedeau cadiendu de acolo mai multe victime cu minte sclintita si cu sufletu pêrlitu.

Intre acesti nebuni se numerá deosebitu

unu barbatu, — pe care Oliv'a lu-cunoscea mai de multu.

Ea lu-cunoscea de acolo, câ chiar acest'a fu unulu dintre acei martori, cari asistara la cununí'a simulata a mamei sale, si cam elu si arangiá tóta glum'a, precum aceea se esecutà.

Acestu omu erá marquisulu Malmont.

Marquisulu siedea la Paris, candu pentru prim'a-óra vediù pe Oliv'a in teatru, si in primul momentu elu intr'atât'a se inamorà de ea, incâtu candu apoi in momentulu urmatoriu aflà, cine e acésta femeia? — atunce deja fu tardfu pentru elu.

Déca elu ar fi audítu mai de graba, câ cine siede colo in acea loga cu perdele de damascu lila? dóra nu s'ar fi uitatu acolo, — dar astu-felu elu mai antâiu devení farmecat, si numai dupa aceea urmà descoperirea descépta, care apoi i folosí chiar atátu de pucinu, ca si beatului pilulele (hapurile) homeopatice.

Marquisulu decise sê cerce déca va avé norocu? Dinsulu erá gata pentru ori ce rol. Déca femeia acést'a intru adevéru e unu demonu, precum o descrie lumea rea, déca ea cauta numai pe acelu barbatu, carele pentru ea sê se faca cersítoriu si apoi sê se impusce, — lui si ast'a i va placé; ér déca elu ar gasí intr'ins'a acelu spiritu ofensatu, despre care vorbesce lumea buna, apoi atunce si dinsulu va sci ce sê faca? se va apropiá de dins'a cu dorere nobila, cu anima caita, va recunósce pecatulu seu, care a rapitu numele ei, dar lu-va recompensá prin aceea, câ i va oferí unu nume nou si stralucitu, numele seu.

Inceputulu planului nu erá greu. Elu n'avea decâtu a hasardá unu biletu de visita. Déca acél'a se va acceptá, usi'a va stá deschisa, si-apoi mai departe are sê ajute mintea, — séu nebuní'a.

Primulu pasiu reesí, visit'a marquisului fu primita. Oliv'a fu fórte gratíosa; ea nu aretá manía vechia inaintea persecutorului de odinióra; ma lu-intretienù cu multa afabilitate; lu-invità la seratele sale, lu-primí in logi'a sa, si se nisuiá a fi amabila; destinse pe noulu seu adoratoriu; lasà a cresce pasiunea sa intr'atât'a, incâtu in fine flacar'a esí pe ferésta. si marquisulu intr'unu momentu de frenesía oferí farmecatóriei sale intrég'a sa avere. . . . Atunce apoi ea lu-eschise din salónel sale, si nici nu-lu vediù mai multu, ori unde se 'ntelní cu elu.

Marquisulu intielese caus'a. — Elu a oferitu femeii „numai“ averea sa, pentru acést'a

i se dede drumulu. Ea poftesece mai multu; are trebuința și de mana, adeca de nume.

Èr in privinti'a acést'a marquisulu avea inca inaintea sa o mica pedeca, elu erá insoratu. Avea nevést'a, si inca tinera, cu care s'a cununatu inainte de ast'a cu doi ani.

Si pe aceea a luatu-o de socía din pasiune. Ea erá o saraca féta de cetatianu, pe care n'a potutu-o cumperá cu altu pretiu de la parintii ei rigurosi, decátu cu pretiulu — casatoriei.

Nefericit'a se numiá Amali'a.

Marquisulu câtu de iute a iubit-o, chiar astu-felu a si urítu-o. Nevést'a nu-si iubiá barbatulu, si erá purure trista inaintea lui. Acést'a e cea mai buna cauza, pentru ca barbatulu sê se 'nstraineze.

Nevést'a avea unu idealu: unu cunoscutu de pe timpulu fecioriei sale, cutare medicu numitu Ardentu Floiron. Nici barbatulu nu sciea acést'a. Cu tóte câ elu ar fi potutu sê cam cugete, câ anim'a ce elu n'o póte deschide, de siguru e incuiata din laintru: cine-va siede acolo.

Femei'a si cunoscutulu din tineretie si dupa aceea corespundeau. Ei aveau unu midilocitoriu fidelu, unu vechiu servitoriu bunu alu parintiloru Amaliei, acést'a portá cu punctualitate epistolele de la Amali'a la Ardentu, si de acolo inderetru. Elu esecutá acést'a totu-de-una cu multa fidelitate.

Dar servitoriulu totu-si avù atát'a minte, câ retienù pentru sine totu a trei'a si a patr'a epistola din cele tramise, acusi de la barbatulu, acusi de femeia. Pentru acést'a in corespundintia nu se facù nici o scadere; èr controlarea erá cu nepotintia, câ-ci amorisatii nici odata nu se poteau vedé. Malmont sciea bine sê grigésca de nevést'a-sa.

Fidelulu servitoriu apoi, candu avù la olalta vr'o dóue-spre-diece epistole, le duse la marquisulu, si i le vendù cu unu pretiu bunu.

Malmont chiar in diu'a aceea fu eschisu de la Oliv'a, in care primì aceste epistole. Celu pucinu avea cu ce sê-si petróca.

Mai antáiú deschise o epistola de la Ardentu. Acea suná astu-felu:

„Raiulu meu perdutu! Pentru ultim'a-óra vreu sê me iveseu inaintea ta dincóce de momentu. Am perdutu atâte bucurie, am castigatu atâte doreri in suvenirea ta. Intre aceste doreri, cea mai grava e aceea, câ tu ai potutu sê me uiti. (Atuncea deja fidelulu servitoriu de siguru a ascunsu câte-va epistole adresate lui.) Macaru

de-asiu poté crede, câ fericirea te-a facutu a uitá memori'a mea. Raspunde-mi numai prin unu cuventu, prin unu semnu, déca vrei sê me uiti, voiu usiorá ast'a pentru tine: duce-me-voiu in o departare atátu de mare, de unde nici vestea mea nu se va mai rentórce la tine. Dar déca mai cugeti la mine, voiu asceptá cu timpulu; déca te voiu vedé de departe, voiu fi fericitu, spiritulu meu va sborá in giuru de tine, si déca dóra vr'odata me voiu casatorí; ceriulu se va 'ndurá de mine; — vei fi a mea; — si atuncea te voiu iubi ca si acuma.“

Malmont ridea:

— Copilulu acést'a vré sê ascepte, pana ce eu voiu morí; óre cu câti ani e mai tineru decátu mine?

A dóu'a epistola erá de la femeia. In aceste marquisulu gasi idei si mai frumóse.

„Jumetatea sufletului meu! Resunetulu desperatiunii mele vorbesce catra tine! . . . Parasitu-m'a Domnedieu si ómenii, parasitu-m'ai si tu. (De siguru nici ast'a nu mai primì câte-va epistole tramise ei.) Nu mai am putere d'a traí mai departe. Diavolulu meu persecutoru (ah! acést'a sum eu! — cugetá marquisulu) me face sê dorescu momentulu, in care tierin'a va cadé pe cosciugulu meu. Acést'a e unic'a idea liniscita a sufletului meu. — Oh! indura-te de mine, scríe-mi numai unu síru, ca sê-lu punu pe anim'a mea, candu voiu stinge palpitârele ei, — numai unu síru, din care sê afli, câ vei plange mórtea mea, si eu voiu espirá cu bucuria. — Remani cu Domnedieu! Saruta acést'a scrisóre, si cu am sarutatu-o; adù-ti a minte, câ me saruti pe mine intr' ins'a!“

Malmont spintecá epistol'a, apoi si-dîse cu sange rece:

— Ceea ce ai doritu, se póte intemplá.

In alta dî elu si-puse nevést'a in carutia, si o duse cu sine la Issodune. Jumetate de anu traia ei acolo, atunci nevést'a morí, si o ingropara.

Parintiloru ei li s'a dîsu, câ biét'a femeia a moritu de intristare. câ i-a crepatu anim'a, — si aceia se liniscira. Intr'aceea ei nu potura avé nici o cauza de plansóre in contra marquisului, câ-ci acel'a li-a solvit cu punctualitate sum'a obligata dupa mórtea nevestei sale.

Marquisulu se rentórse la Paris, si de asta-data se presintá inaintea Olivei ca — petítoríu.

(Va urmá.)

SALONU.

Unde tai, si unde crépa!*)

(Conversatiune umoristica, tienuta in concertulu de la Deva in 4 octomvre.)

..... Ve multiamescu pentru aceste aplause anticipate!... Permeteti-mi inse a observá, cá ar fi fostu multu mai bine a le reservá pe capetulu lecturei mele, ca nu cumva sê patîti si cu mine asié, cum o patîramu noi Romanii cu multi de ai nostri, pe cari la inceputu i aplaudaramu, éra mai tardîu ni-a parutu reu, cá i-amu aplaudatu....

E bine, sê stámu dara strimbu, si sê judecámu dreptu!

Acuma potu sê facu si eu ast'a, pentru cá nu mai sum — Gur'a Satului. Atunce eram silitu sê stau totu dreptu, si sê judecu — strimbu, pentru cá ori pe cine judecam, toti se scolau in contra mea, dîcîndu:

„De ne vei satirisá,
Nu ne vomu mai aboná“

Poftimu!... Apoi sê mai fia
Cine-va si jurnalistu!
Apoi inca, saracía,
Chiar satiricu, umoristu!
Poti sê scrífi cu grige mare
Ori ce lucru delicatu:
Toti se plangu de vatemare,
Si ti-canta nencetatu:

De ne vei satirisá,
Nu ne vomu mai aboná!

Eu am totu ascultatú aceste plansori, pana ce fine in o buna diminétia me desceptai si eu — satulu de nebuní....

Decisei numai decátu a pune in cuiu poft'a de a mai fi — Gur'a Satului....

Si candu meditai despre modulu, cá cum sê scapu eu frumosulu de acésta sarcina, éta zarífi unu diuariu, carele anuncia, cá unu negutiatoriu óre-care a facutu crida....

Atunce mi-dísei: destulu au risu acuma altii de mine, haid' sê r'ídu odata si eu de altii!... o sê facu si eu crida!...

Sciti dvóstre ce este crid'a?

Crid'a e cuventu jidovescu, romanescu va sê dica — Haupttreffer.

Eu anuciai crida, si facui — Haupttreffer, cá-ci éta potu sê vorbescu cu dvóstre — seriosu!...

Inse ce va sê dica ast'a?... Eu promitu a vorbi seriosu... si dvóstre rideti!... Ah, intielegu!... Dvóstre v'ati dedatu a ride la promisiunile cele serióse, cá-ci acele totu-de-una v'au insielatu....

E bine, déca rideti si acuma, celu pucinu ve po-

teti mangaiá, cá nu ve cósta nici o scadere materiala, — cá-ci eu acuma nu mai dau glumele pe bani...

Destulu de scumpu ati platitu dvóstre unele, — destulu de scumpu am platitu eu multe...

E bine, cá ne-amu quitatu!...

Sciti dvóstre, ce asemenare este intre noi si intre unii oficieri de honvedi?... A ceea, cá si noi si ei quitaramu inainte de resbelu....

Dar eu v'am promisú a vi spune o vórba seriósa, si éta ve intretienu cu nesce flécuri... par cá amu fi la vr'o audintia, unde ni se promitu totu lucruri serióse si frumóse, si remanemu tu cu — vorb'a góla....

Sê ve spunu dara, cá pentru ce m'am urcatu eu in acestu locu!

De siguru nu pentru a me uitá in ochii cei frumosi ai dameloru, pentru cá ar fi fostu o mare temeritate din partea mea sê me espunu la nesce mitrailieuse-e atátu de cumplite!...

Pentru ce dara?

Pentru ca sê ve spunu causele mele, cari me conducú sê dorescu si eu infintiarea unui teatru nationalu!

Scíu cá amiculu meu, redactorulu „Familiei“, so va cam superá pe mine, de ce-mi bagu eu lingur'a, unde nu-mi ferbe ól'a? cá de ce m'amestecu in meste-siugulu lui?

Cu tóte aceste inse de asta-data mi-voiu permite a desfasiurá aice si parerile mele.

Am facutu si eu o programa pentru teatrulu nationalu. Voiu avé onóre a vi ceti ac'asta programa numai decátu. Ce bine erá, déca si mandatarii nostri ni-arú fi descoperitu totu-de-una program'a lorú! Amu fi sciutu inainte ce platescu. Dar astu-felu nu noi, ci ei sciú cá *altii* — *ce platescu!*

Deci

Sê nu dica nime 'n lume,
Cumca vendu pisic'a 'n sacú;
Spune-voiu acum a nume,
Cá ce vreu, ce o sê facu?
Ascultati cu atentiune,
Déca vreti sê sciti acea,
Ascultati si eu voiu spune,
Care e program'a mea?

Program'a mea pentru teatru e scurta. Eu dorescu unu teatru nationalu, unde sê potu ride de totu ce este antinationalu!

Ride-voiu sarcasticescu
De seracu si de avutu,
Care caudu se intelnescu
C'unu Romanu necunoscutu,
Prinde 'ndata cu elu vorba
Despre confesiunea sa...
Josu bigoteri'a órba!...
Asta e program'a mea!...

Dvóstre aplaudati... Ce fericitu asiú fi eu, de cumva asiú fi verbitu acuma in diet'a Ungariei, pentru cá acolo

*) N'amú voitu sê publicámu acésta conversatiune, dar dorinti'a esprimata din mai multe parti ne silesce a ni stramutá otarirea. O publicámu dara, inse (din lips'a spatiului) numai in estrasu, omitendu mai tóte poesiele tiesute in textu. Red.

Câte vorbe-aplaudate,
Atâte posturi destinate...

Dar sê revenim la materia!

Unii dîcu, cã de ce voim noi teatru natiunalu,
dêca nu avom artiști?

Vorba sê fia!

E dreptu, cã pentru rolurile de constanti, perseveranti avemu prê pucini, — inse pentru cele de intraganti, îtrairori, fatiarnici, lasi, ipocriti, avemu o multime. Acestia apoi ti-jôca de minune bine ori ce rolu, — numai s'aiba unu — sufleru bunu!

Ma inca si unu baletu amu poté arangia, cã-ci avemu noi destui, carii scfu sê jôce dupa tactu si poruncela, precum — li fluera altii.

Inse multi voru dîce, cã indesiertu vomu avé noi artisti, dêca aceia nu voru avé piese ce sê reprezinte?

Acusare fara nici unu temei!

Noi Romanii nu numai cã avemu tôte, ce ni trebuescu, — dar avemu multe de acele, de cari dieu n'avemu nici o trebuintia, de cari ne-amu lipsi cu tóta placerea!...

Dar acé t'a urméza de acolo, cã ce noi ceremu, aceea nu ni se dã, — ce nu ceremu, ni se imbulzescu cu sil'a, par' cã aru voi sê ne omóre cu omen'a...

Cine a cerutu dintre noi scolile comunale? Si totu-si...

E bine, dêca noi avemu tôte, de siguru urméza, cã avemu si unu repertoriu teatralu.

Dar inca ce repertoriu!

Noi pentru fia-care orasiu scfu comitatu avemu celu pucinu cãte una piesa, acusi tragica, acusi umoristica, — dar totu-de-una noi portãmu spesele reprezentatiunii.

Asié de esemplu la Brasiovu societatea nôstra teatrala ar poté representã o tragedia intitulata: „Monumentulu lui Andreiu Muresianu“, sêu „Foculu de paie“, la capetu cu iluminatiune de focu — bengalicu.

La Fagarasiu boerii de acolo aru aplaudã cu multu entusiasmu pies'a: „Pasivitatea de la Mercurea tradusa in limbagiu fagarasianu“, sêu „Cum pôte sê cadia Baritiu — prin ajutoriulu Romaniloru.“

La Sibîiu ar face sensatiune vechi'a drama „Fle-re possem sed iuvare non!“ acompaniata cu diverse *instrumente* musicale. Inse aice publiculu *ascultatoriu* din dî in dî se impucinéza.

La Blasiu ar face efectu dôue piese, un'a intitulata: „Nu se pôte congresu“, — ér alt'a: „Sê trami-temu pe preparandi la Deva!“

La Deva s'ar poté representã... dar dvôstre sciti mai bine decãtu mine — ce?

La Gherla s'ar poté jocã pies'a tragicomica: „Dómne mantuesce-ne de celu reu Gul—vich!“

La Oradea-mare s'ar poté cantã oper'a: „Haidamu in congresulu ungurescu din Pest'a!“ — inse n'ar face nici unu efectu, cã-ci n'ar aplaudã-o, decãtu numai curtea episcopésca.

La Aradu s'ar poté arangia celu pucinu una represintatiune sub titlulu: „Cum s'a facutu din Partid'a natiunala si din clubulu romaniloru tineri o „Reuniune generala“, din care apoi nu s'a alesu absolutamente nimica.

La Lugosiu „Mitr'a pentru cortesitura“ ar fi

fôrte nimerita, — dar la capetulu piesei ar fi a se adauge canteculu: „Perirea ta din tine Israile!“

In Satu-mare si Chioru ar fi de totu acomodatu unu tablou, in care geniulu natiunii ar apare in fundu cu unu stindardu in mana, pe stindardu aru stralucí aceste cuvinte de auru: „Descépta-te romane din som-nulu celu de môrte!“

La Nascudu ar caracterisã bine situatiunea unu vode-vilu. O cantare apoi ar trebui sê se incépa astu-felu:

Unde-su doi, puterea cresce,
Deputatulu se alege...

Cadenti'a ar fi cam rea, inse ar esprimã realitatea.

Vedeti din aceste, cãte piese amu avé noi gata... dar cãte sunt inca in lucrare!... Numerulu celoru fi-torie nu ni l'ar scii spune nime, decãtu numai cei ce administréza — fondulu dispositiunala...

Dar abstragendu de la aceste... si considerandu numai viet'i'a sociala, vai cãte sujete gasimú numai acolo, cã-ci pe tóta diu'a vedemu sujete de acele, de cari mosii stramosii nostri nici n'au visatu... Dieu

Multe lucruri curiose
Poti vedé necontentitu,
Datine ridiculose,
Ce nu s'au mai pomenitu;
Dieu prosti'a e cam multa,
Dar nu criticã, ci taci,
Cã nici draculu nu te-asculta,
Asta-i mod'a ce sê faci!

Ce sê faci?... Unu teatru natiunalu!

Viet'i'a acést'a e unu balu mascatu... Ómenii intr'ins'a sunt mascele... Sê fondãmu unu teatru natiunalu, unde sê potemu demascã pe toti, si sê li dî-cem: Te cunoscú masculitia!... Gute Nacht!... Jó éjt!...

Si dêca ne-amu apucã de acésta demascare, scfu cã amu descoperi lucruri minunate, cã-ci in epoc'a nôstra o mare parte a omenimei nu face altu ce-va decãtu pacalescú pe ceealalta.. punendu-i in capu nescú cornitie.

Tóta lumea-i cu cornitie,
Ómeni mici si ómeni mari,
Juni, barbati si copilitie,
Cetitori si carturari.
Adi toti au aceea-si sôrte,
Pacostele i-a strivitu,
Cã toti trebue sê pôrte
Susu pe capu ce-va uritu.
Adi barbati, femei, fetitie,
Pôrta tôte, toti, cornitie.

O copila tinerica
Si-alege unu fecioru,
Si cu scumpulu ei badica
Se cununa cu amoru.
Dinsulu e de opiniune,
Cã-i stimatu si adóratu,
Inse peste dôue lune
Nevestuti'a l'a 'nslatú.
Dieu adi fôrte multi barbati
Cu cornitie-su decorati.

Amu alesu cu micu cu mare
In Ungari'a deputati,

Ca ei pentru neatârname
Sê lupte ca nescie frati.
Dar din ei o parte buna
Tacu frumosu, ca si-unu piticu,
Gur'a loru „igen“ resuna,
Altu ce-va nu facu nimicu.

Adi votanti nenumerati,
Cu cornitie-su decorati.

Déca bine tienu eu minte,
Multi romani au conferitu
Pentru nescie monuminte
La câte-unu barbatu vestitu.
Adi nici bani, nici monuminte,
Nu-su ca 'n palma unu finicu,
Colectantii toti cu minte
Si-au facutu stâri din nimicu.
Éra cei ce-au conferitu,
Cu cornitie s'au tredîtu.

Pista Mihel se 'mpacara
Si ca frati s'au ospetatu,
Dar la nunt'a loru cea rara
Pe Iuonu nu l'au chiamatu,
Dar promis-i-au ei tôte,
Câ in viitoriu i-oru dá,
Si Iuonu acuma póte
Indesiertu totu asceptá.
Sê nu credi la promisiune,
Câ-ci cornitie 'n capu ti-pune!

Multiamescu de atentiune,
Cu care m'ati onoratu,
Dar altele nu potu spune,
Eu cu aste am gatatu;
Câ-ci sê-mi credeti, e mai bine
Sê 'nchidu eu cantarea mea,
Decâtu dóra ca in fine
Inca sê me 'nchida ea!
Nu mi-ar placé la recóre
A visá de cornusióre!

Josif V. Vulcanu.

Societatea academica romana

conformu decisiunii sale din sîdinti'a tienuta in 13 sept. 1869 escrie in anulu acest'a *de nou* concursu pentru partea sintactica a gramaticii romane si pentru traducerea lui Iuliu Cesare de bello galico, si adeca:

I. *Premiulu Zappa* de 400 de galbeni pentru lucrarea partii sintactice de gramatic'a limbei romane, care va cuprinde:

1. O introductiune, in care se voru stabili diversele relatiuni, in cari se potu pune conceptele spre anunierea cugetârilor, stabilindu totu-de-una data si terminologi'a sintactica cea mai buna ce s'ar poté dá dupa cele mai nóue lucrâri gramaticale.

2. Venindu apoi la sintas'a speciala a limbei romane, va desvoltá in detaiu tôte modurile de expresiune a fia-careia din relatiunile stabilite in introductiune; cautandu-se pentru fia-care modu de expresiune esemple numeróse, atâtu din limb'a poporala câtu si din cartile nóstre cele mai bune, vechi si nóue, producéndu la fia-care relatiunile si idiotismii limbei si alaturandu

fia-care modu de expresiune cu cele analóge din alte limbe mai alesu romanesci, si cautandu pre de o parte sê aléga pre cele mai corecte expresiuni, ér pe de alta sê puna in vedere solicismii si frasele neadmisibile in limb'a nóstra.

3. Va dá topic'a romanésca, stabilindu pre de o parte, care este constructiunea nóstra comuna, éra pre de alt'a aretandu abaterile de la dinsa si ideile ce se esprimu prin aceste inversiuni.

Va dá regulele detaiate de ortografia, in cari sê se cuprinde si punctuatiunea.

4. Ar fi de doritu ca autorulu sê termine cu unu conspectu istoricu despre diversele fase, prin cari a trecut limb'a romana in sintactic'a ei; cautandu a trage din acést'a, ca conclusiuni, calitátile generale ale constructiunii limbei romane.

Conditiiunile concursului sunt:

a) Marimea opului sê fia de la 20 cóle in susu tiparite in octavu mare cu litere numite garmondu.

b) terminulu pana candu manuscrisele autoriloru concurenti au sê fia tramise delegatiunii societátii este pana la 15 juliu 1871.

c) Premiulu este de 400 galbeni imperiali;

d) Manuscrisele se ceru sê fia scrise curatu, legibile si de mana straina, éra nu de a autorului, formatulu 4 séu folio si gáginatu.

e) In fruntea manuscrisului va fi scrisa o devisa (motto) in ori care limba si totu cu mana straina.

f) Pre langa manuscrisu se da alaturata si o scrisóre inchisa in plicu sigilatu, fara initialele autorului si adresata catra societatea academica, portandu pre adres'a din afara si devis'a manuscrisului, scrisa éra-si de mana straina. In intrulu scrisórei, autorulu se va numi pe sine.

g) Manuscrisele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica, care va propune societátii in sîdinti'a plenaria premiarea aceluia dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

h) Manuscrisele nepremiate se voru pestrá in arhivele societátii pana ce se voru reclamá de autorii lor, ale caror'a nume remanu necunoscute, fiindu cá plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

II. *Premiulu Alesandru Ioanu I.* de 150 de galbeni pentru traducerea cea mai buna a comentariiloru lui Iuliu Cesare de Bello Gallico cu cartea a VIII. dimpreuna. Conditiiunile acestei lucrâri sunt:

Traducerea se va face intr'o limba romanésca curata si eleganta; cautandu-se a se reproduce calitátile originalului.

Se lasa in vederea autorului a aretá intr'o prefatiua calitatea autorului in comparatiune cu alti istorici latini, cum si a dá in note critic'a diferiteloru lectiuni a supra locuriloru obscure ale teestului.

Terminulu concursului, pana candu manuscrisele au sê vina in cancelari'a societátii academice romane, este 15 juliu 1871. Cele venite mai tardîu nu se voru luá in consideratiune.

Manuscrisele se ceru sê fia scrise curatu, legibile si cu mana straina, éra nu cu a autorului, formatu 4 séu folio si paginatu.

In fruntea manuscrisului va fi scrisa o devisa (motto) in ori ce limba si totu de mana straina.

Pre langa manuscrise se va alaturá si o scrisóre inchisa in plicu, sigilata fara initialele autorului si adresata catra societatea academica, portandu pre

adres'a din afara si devis'a manuscrisului scrisa éra-si de mana straina. In intrulu scrisórei, autorulu se va numi pre sine.

Manuscrisele se voru censurá si judecá prin sectiunea filologica, care va propune societátii in siedintia plenaria premiarea aceluia dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

Manuscrisele nepremiate se voru pestrá in arhivele societátii pana ce se voru reclamá de autorii loru, ale caroru nume remanu necunoscute, fiindu cá plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Presiedinte A. Treb. *Laurianu.*
Secretariu gen. I. C. *Macsimu.*"

CE E NOU?

** (In cestiunca teatrului nationalu) avemu sê anunciamu cá comitetulu alesu la Dev'a a tienutu prim'a sa udunarea lunaria in 13 noemvre dupa miédia-di la patru óro, sub presiedinti'a dlui Hodosiu. Concluziunea prima, care se luá in acésta siedintia, fu de a ascerne statute le Societátii la ministeriulu de interne spre sciintia, o afacere prevediuta acést'a deja in ultimulu alu §statuteloru. Cu esecutarea acestei concluziuni se insarciná buroulu. Totu-odata se mai decise a regulá in registre speciale list'a toturoru membriloru Societátii.

** (Pasiulu deputatiloru oradáni) la congresulu din Pest'a alu catoliciloru magiari fu salutatu cu consimtire din tóto partile. Unu cetitoriu alu nostru din Oradea-mare medítandu despre caus'a acést'a, a descoperitu, cá anulu 1870 e profeticu pentru biseric'a a gr. c. romana, cá-ci scotiendu-se numerii romani din numele si cuvintele: **IVstInV PopfIV, IosIfV RomanV si IosIfV VVLCanV nV Intra In CongresVLV De Pest'a**, — ese anulu: 1870.

** (A propos de Oradea-mare!) Diuariulu magiariu „Religio“ trage de mórte, si se speréza, cá nu peste multu i se va cantá unu „circumdederunt!“ Dar ce ne privesce ast'a pe noi? — voru díce onorab. nostri cetitori. S'o incepemu dar din capu, ca sê intielegeți finea tragica! Se scéte, cá in anii trecuti santi'a sa parintele episcopu din Oradea-mare, Iosifu Papp-Szilágyi, dimpreuna cu episcopii r. catolici au datu si dinsulu o subventiune óre-care pentru acestu diariu, abonandu vr'o dóue-dieci si cinci de esemplare pentru preotii din diecesa, ca aceia sê aiba — hartia de fidibus. E bine, in semestrulu trecut „Religio“ a continuatu cu nesce idei atátu de ultramontane, încátu chiar si ultramontanii eci mai incarnati, insii-si episcopii r. catolici, se spariara, si decisera in unanimitate a nu-i mai dá nici o subventiune. Numai unu episcopu a remasu cu constantia credintiosu. Numai unulu mai abonéza pentru dieces'a sa esemplarie din diuariulu „Religio.“ Si acestu episcopu e santi'a sa — Iosifu Papp-Szilágyi.

** (Anecdota despre Deák.) Dílele trecute trasur'a unui magnatu érá chiar sê tréca preste unu copilu saracu, candu unu omu betranu prinse copilulu, si lu-scapá de acésta nenorocire mare. In diu'a urmatória se presintá la Deák tatalu copilului, si i multiamu pentru acésta scumpa binefacere pentru elu. „Eu — díse in fine parintele — sum omu saracu, n'am nimica sê-ti dau, dar totu-si iérta-me sê-ti dau unu svatu!“ —

„Poftimu!“ — „Svatulu meu este acest'a: nu mancá vér'a carnaei!“

** (Si ómeni de acestia se gasescu!) Unu cetitoriu alu nostru ni scrie urmatóri'a epistola: „Dle redactoru! Dâ-mi voia sê-ti facu cunoscutu, pe ce base se facu unele reclamatiuni. Unu prenumerantu alu dtale, primindu dóue tablouri, le-a vendutu cu 4 fl., apoi a reclamatu; primindu-le si a dóu'a óra, le-a vendutu éra-si cu 4 fl.; atunce érá reclamatu...“ Bine, cá n'a cerutu si fói'a gratis, cá-ci amu avutu noi si unulu de acel'a, carele sub pretestulu saraciei a cerutu fói'a gratis, si — primindu-o — a vendutu-o pe bani. Apoi mai díca cine-va, cá nu avemu si ómeni — síreti?!

** (Hymen.) Dlu Teodoru Serbu, vice-notariu in prefectur'a Aradu, se va cununá domineca la 20 noemvre cu frumós'a domnisióra Emili'a Popoviciu, fiic'a dlui avocatulu Alesiu Popoviciu din Comlousiu. Ceriulu sê incununoze cu fericire acésta parchia juna!

= (Necrologu.) Basiliu Petricu doctorandu, si Juliu Petricu, jude cercualu si deputatu dietalu cu soci'a sa Sultana si ficele loru minorene Silvia, An'a, Floric'a si Elen'a, in numele loru si alu toturoru consangeniloru, cu anima aduncu intristata anuncia mórtea préamatei mume, respectivu socre, si bune a loru *An'a Petricu* nascuta *Stefu*, intrevenita dupa unu morbu mai indelungatu, si impartasírea cu S. S. Taine ale muribundiloru, in 8-a l. c. in 70-lea anu alu etáti sale. — Renasítiile pamentesci se immormentara dupa ritulu besericei gr. or. in cemeteriulu gr. or. la 10-a l. c. dupa miédia-di la 1/2 3 óre. In eternu amintirea ei!“
Lugosiu 9 noemvre 1870.

Literatura si arte.

= („Fóia Societátii Romanismului“) nr. 6 publica aceste: Literatura. — Poes'a poporala a romaniloru de Gr. G. Tocilescu. — „Mirés'a la mormentu“ drama in cinci acte, de N. V. Scurtescu. — Dunarea si Romani'a, de G. Misailu. — Istori'a. — Dóue chrisóve din 1437 ale lui Vladu III Draculu, cu note, din colectiunea lui Gr. G. Tocilescu. Acte oficiale ale societátii. Dara de séma din partea comitetului despre starea si progresulu societátii, conformu art. XIII din statute, catra membrii societátii, cititu de presiedinte in siedinti'a generala de la 13 sept. 1869.

** (Premiu pentru o novela.) Redactiunea „Familiei“ publica premiu de *siese galbeni* pentru cea mai buna novela originala. Terminulu concursului e 28 decemvre c. n. Novelele istorice, séu cele poporale voru avé preferintia. (Celelalte diuarie romane sunt rogate cu totu respectulu a luá notitia despre acestu concursu.)

Din strainetate.

** (O invingere stralucita a francesiloru.) Pe orizontulu intunecosu alu nefericitei Francie in fine s'a ivitu o radia de lumina. Náu'a armata francesa de la Loire a reportatu in 9 noemvre la Orléans o victoria stralucita a supra corpuii de armata bavaresa de sub conducerea generalului Tann. Éta in-su-si telegramulu bavaresu, carele de siguru nu esageréza: „München,

14 noevre. Armat'a generalului Tann, atacata de 120,000 francesi, fu mai de totu sfaramata. Doue regimente germane de infanteria, cari formasera patru-anghiu in contra cavaleriei franceze, fura decimate prin ajutoriulu artileriei. Francesii nu dedeau nici unu pardonu. O colona de husari fu respinsa in mocirlele fluviului Loire, unde s'a nimicitu cu totulu. Armat'a lui Tann s'a retrasu pana la Etampes. Poporatiunea spriginesce armat'a. " In urmarea acesteia francesii reocupara Orléansulu. Posesiunea Orléans-ului era pentru prussi de o importantia mare, câ-ci ea li deschidea calea spre unulu dintre cele mai fructifere tienuturi ale Franciei; ea i punea in pusetiunea, d'a impedeacă pre francesi in formarea si organisarea armatelorou noue, si acésta posesiune fu cumperata de prussi cu greutâti terribile si cu sacrificie sangerose. Inse acestu avantaju li s'a rapitu prin francesi, si aci consiste rezultatulu materialu alu acestei invingeri; totu atâtu de mare i este si important'a morala. — Armat'a de la Loire, compusa din recrutele republicei, a batutu pe inimiculu dedatu cu invingeri, si impregiurarea acésta va influentiá, in modu electricatoriu, a supra poporulu francesu; i-va insuflá curagiu si, in fine, i-va dá potere noua. Cine cunoşce caracterulu poporulu alu francesiloru, va sci, câ una fapta succesa cu norocu si esecutata cu potere, e de ajunsu pentru a pune in flacara schintea insuflétirei, inadusita sub cenusia, si estu-modu acésta invingere si-va avé influenti'a sa. Nimbulu invingerii, cu care erau incungiurati pana acuma prussi, e nimicitu, si estu-modu francesii se voru convinge, câ vointi'a si resolutiunea firma a unei natiuni mari voru poté delaturá nenorocirea, adusa a şupra loru prin tradare si lasitate.

* * * (Unu nou resbelu in prospectu.) Unu telegramu din Vien'a, cu datulu 12 noemv., spune, câ represintantii diplomatiei ai Russei aru fi anuciatiu oficialminte in Constantinopolea, Vien'a si Londr'a, câ Rusia nu se considera mai multu legata de tractatele din 1856. O scire mai noua spune, câ Turci'a a propusu in privinti'a acésta tienerea unu congressu internationalu la Vien'a.

* * * (Reuniune de dame.) In Chicago in America, câ-ci numai acolo potu sê se intemple asemenea scene, mai multe dame frumose compusera o reuniune, care a avutu curiosulu scopu filantropicu, d'a merge nóptea pe strade, spre a cautá déca nu zace unde-va mortu de beatu vr'unu tineru din clasele mai nalte? si gasindu de acestia, a-i duce in casa, a-i desceptá, si a-i conduce a casa. In nóptea prima se dovedí intr'unu modu fórte eclatantu, câ modern'a reuniune nu este fara folosu. Adeca damele gasira culcati pe strade siepte tineri morti de beti, toti din clasele mai nalte. Bucur'a onor. reuniuni fu mare, câ-ci pentru prim'a-óra potú sê exercite grandios'a ei misiune. Junii fure condusi in o ca'a, unde dupa o tractare frageda — propria dame-loru, se tredíra, si se dusera catra casa. Acésta tractare apoi produse rezultatulu, câ in nóptea urmatória filantropic'a reuniune gasi culcati pe strade, morti de beti pe toti junii din Chicago. Dorere inse, câ acestu actu apoi produse descompunerea reuniunii, care nu se crediú capabila d'a suportá multele sale agende.

Găcitura de sia cu

De Anastasia Leonovicu.

in	res-	du	can-	le	in-	in-	cam-
ves-	du	Dar	flo-	te	pu-	ri-	cu-i
ce,	pep-	te-	can-	sa	za-	'n	a
ves-	te-	til-	Al-	nu	'n	lo-	Flo-
tu-	jes-	cu	re-	da-	ru.	u-	a
jes-	d'a	ru	Ma-	lo-	mai	cu	'n
ce	lu	ler.	Ca-	t'	me-	re-	ró-
Cug-	cu	Al-	o-	Fló-	de	a	nes-

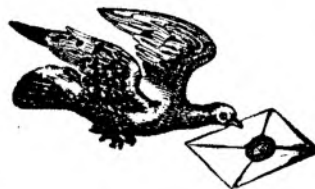
Se pôte deslegá dupa saritululu calului.

Deslegarea găciturii de siacu din nr. 41.

„Iustinu Popfiu.“

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Silvia Moldovanu, Sofia Ionutiasiu, Maria Ionescu, Paulina Pelle; si de la domnii R. Popea, Nestoru Macelariu si Ioane P. Tertescu.

Post'a Redactiunii.

Sibiu. Dlui N. P. P. Fói'a se tramite poste-restaute, pentru câ nu ni-ai scrisu adres'a.

Cernauti. Dlui E. D. Se voru publicá, inse numai mai tardoru, câ-ci sunt multi cari ascépta mai de multu.

Dnei A. B. Déca tóte damele romane aru dovedí atât'a zelu fatia cu fói'a nóstra, acésta ar poté emulá cu ori ce fóia straina de genulu ei.

Dsiórei N. C. Sê publicámu mai adese ori „conversári“ de ale nóstre! Cu tóta placerea, numai sê scimu, câ si alte cetitórii dorescu acésta.

Suplementu: „Cavalerii noptii“ tomulu I, còl'a XIX.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.